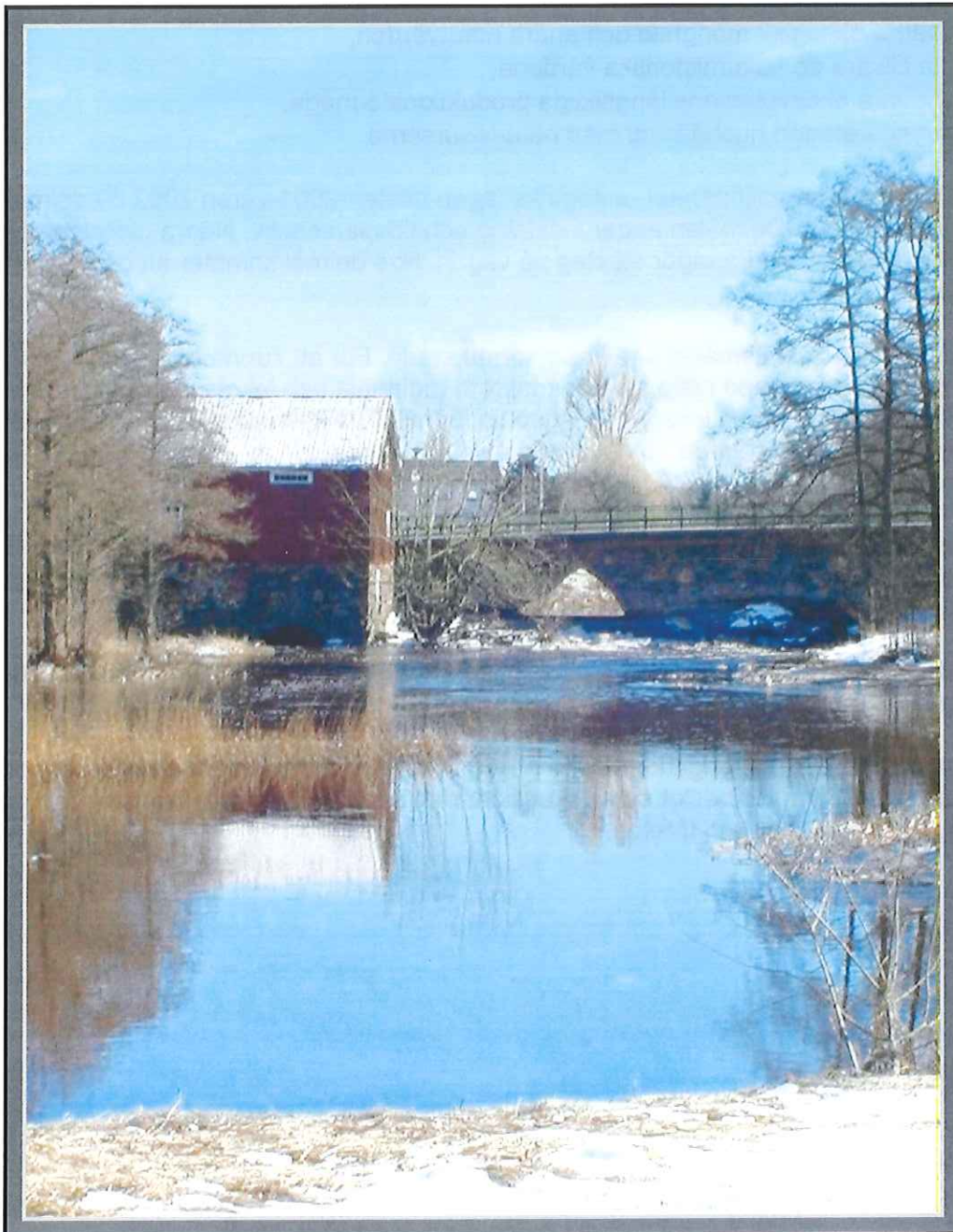

Miljömål Essunga kommun -handlingsplan

Antagen av Kommunfullmäktige 2005-03-08

Förord

I april 1999 antog riksdagen 15 nationella miljö kvalitetsmål. De nationella miljö kvalitetsmålen har vuxit fram ur ett framgångsrikt samarbete mellan förtroendevalda, myndigheter, näringsliv och miljöorganisationer. Sveriges riksdag har antagit dem i enighet. Målen är en kompass för allt miljöarbete, på alla nivåer, i Sverige och i vårt arbete i EU och internationellt. År 2020 ska vi vara på god väg mot en hållbar utveckling och det är nu vi avgör vilken miljö vi ska lämna i arv till kommande generationer.

Arbetet med de femton miljö kvalitetsmålen vilar på fem grundläggande värden.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att:

- främja människors hälsa,
- värna biologisk mångfald och andra naturvärden,
- ta tillvara de kulturhistoriska värdena,
- bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga,
- trygga en god hushållning med naturresurserna.

För att konkretisera miljöarbetet, antog riksdagen hösten 2001-våren 2002 69 delmål till miljö kvalitetsmålen. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv. Några utgör en del av hela miljö kvalitetsmålet, andra utgör ett steg på vägen. Nya delmål kommer att behöva utvecklas efter hand.

De femton miljö kvalitetsmålen är allmänt formulerade. För att kunna omsättas i praktiken måste de preciseras med hjälp av mer konkreta regionala och lokala mål. Essunga kommun har beslutat att ta fram en lokal handlingsplan för miljö kvalitetsmålen. Vid arbetet med planen har kommunen utgått från de 15 nationella miljö kvalitetsmålen av vilka 13 berör Essunga kommun.

I denna handlingsplan redovisas de åtgärder som behöver göras inom kommunen, det finns också korta beskrivningar om hur tillståndet inom de olika områdena är i landet och i kommunen.

Mer djupgående fakta angående de olika miljö kvalitetsmålen och mer information om Essunga kommun finns att läsa i grunddelen.

Handlingsplanen för Essunga kommuns miljömålsarbete ska ses som ett underlag och gemensam plattform för beslut och diskussioner av såväl kommunala instanser som privata aktörer, organisationer och företag.

Innehållsförteckning

	BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN	3
	FRISK LUFT	4
	BARA NATURLIG FÖRSURNING	5
	GIFTFRI MILJÖ	6
	SKYDDANDE OZONSKIKT	7
	SÄKER STRÅLMILJÖ.....	8
	INGEN ÖVERGÖDNING	9
	LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG.....	10
	GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET	11
	MYLLRANDE VÅTMARKER.....	12
	LEVANDE SKOGAR	13
	ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP	14
	GOD BEBYGGD MILJÖ.....	15

Begränsad klimatpåverkan

Nationellt miljökvalitetsmål

- Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Det finns ett nationellt delmål som går ut på att minska växthusgaserna. Målet Begränsad klimatpåverkan påverkas främst av transporter och energianvändning.

Når Sverige målen?

Man kan se både positiva och negativa effekter i utvecklingen för detta miljökvalitetsmål. Det har gjorts framsteg i de internationella klimatförhandlingarna, där regelverket för hur Kyotoprotokollet ska genomföras har utformats i olika delar. Att genomföra Kyotoprotokollet vore ett litet men betydelsefullt, steg på vägen mot en global lösning på klimatfrågan.

För att Sverige ska nå målet att minska utsläppen per person med 50 % av dagens utsläpp, måste stora omställningar komma till stånd.

Essunga kommun

På 1980-talet skedde en kraftig minskning av oljetillförseln till kommunen. Minskningen skedde till förmån för ökad elvärme och ökad energi användning av inhemska biobränslen. Fjärrvärmeverket i Nossebro anlades 1985.

Energiförbrukningen i kommunen i helhet ökar med ca 2 % per år. De energislag som används i kommunen är el (ca 60 %), olja (ca 20 %) och övriga bränslen, ved, flis, pellets m.m. (20%).

Transporterna till och från kommunen är mycket beroende av bil och lastbil. Kollektivtrafiken står för en liten del av transporterna.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Aktualisera kommunens energiplan
- Verka för "miljövänligare" alternativ i energianvändningen. Alltid försöka minska energianvändningen och beroendet av fossila bränslen vid utbyte av teknisk utrustning. Genom energirådgivning påverka kommuninnevånarna till miljövänliga alternativ.
- Verka för transportlösningar som gagnar effektivt energiutnyttjande. Främja anläggandet av gång och cykelvägar. När så är möjligt verka för kollektiva transportlösningar. Kommunen tar fram en resepolicy.

Frisk luft

Nationellt miljökvalitetsmål

- Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Det finns nationella delmål för svaveldioxid, kvävedioxid, ozon och flyktiga organiska ämnen. Målet "Frisk luft" påverkas främst av transporter och användningen av energi.

Når Sverige delmålen?

Utsläppen av de luftföroreningar som nämns i miljömålets delmål har minskat mycket under 1990-talet: utsläppen av svavel har halverats, och utsläppen av flyktiga organiska ämnen och kväveoxider har minskat med 40 % respektive 25 %. Utsläppen av kväveoxider och flyktiga organiska ämnen bedöms kunna minska med 30-35 % från år 2001 till 2010. Med planerade åtgärder är prognosen även god för att nå delmålen för ozon och kvävedioxid.

Essunga kommun

Även Essunga kommun är påverkat av luftföroreningar. Dessa ser vi mestadels i form av beläggningar och algpåväxt. Det vi inte omedelbart kan se är långsiktig påverkan på mark, flora och fauna. Genom undersökningar har man även sett påverkning på skog och mark i kommunen. Trafiksituationen och användningen av energi i kommunen är i stor sett jämförbar med andra landsbygdskommuner i landet. Essunga kommun är en liten kommun med relativt små tätorter och lite trafik.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Åtgärderna sammanfaller till största delen med de åtgärder under målet Begränsad klimatpåverkan.

Bara naturlig försurning

Nationellt miljökvalitetsmål

- De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall understiga gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.

Det finns nationella delmål som går ut på att minska antalet försurade vatten, minskade utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider och trendbrott för markförsurningen.

Når Sverige delmålen?

Svavelnedfallet har minskat med cirka 50 % under 1990-talet. Det totala nedfallet av kväve är relativt oförändrat, trots att kvävehalterna i nederbörden har minskat. Det beror på att mängden nederbörd ökat under tiden.

Beräkningar visar att den kritiska belastningen i 13 % av Sveriges skogar och sjöar kommer att överskridas år 2010. Det är svårt att bedöma utvecklingen till 2020. Även om de kritiska belastningsgränserna då underskrids, kan det ta flera decennier för naturen att återhämta sig.

Det behövs fler åtgärder i Sverige både för att minska utsläppen av kväveoxider och för att minska de försurande effekterna av skogsbruket. För att naturen ska kunna återhämta sig måste också utsläppen i övriga Europa minska ytterligare, utöver redan ingångna internationella avtal.

Essunga kommun

Kommunen är drabbad av försurning. Undersökningar gjorda i Essunga kommun visar att det finns påverkan av försurningen i skogsmark. Låga pH-värden förekommer främst i kommunens södra delar. Vattnet är också påverkat, Jämnesjön har kalkats vid flera tillfällen sedan 70-talet. Även privata grävda brunnar uppvisar låga pH-värden. För att komma till rätta med orsakerna till försurningen är det viktigt att det internationella arbetet fortsätter.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Följa effekterna av försurningen i kommunen genom egna och andras undersökningar och rapporter.
- Om så är påkallat initiera åtgärder, exempelvis kalkningar.
- Fortsätta med erbjudande om provtagning av privata brunnar i samband med födslar. Syftet med detta är att ge råd om lämpliga åtgärder vid påverkan av brunnsvattnet.

Giftfri miljö

Nationellt miljö kvalitetsmål

- Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Det finns nationella delmål som syftar till att förbättra kunskapen om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, bättre miljö- och hälsoinformation om varor, utfasning av särskilt farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljö kvalitet och fler åtgärdade förorenade områden.

När Sverige delmålen?

De nya kemikalierregler om håller på att utvecklas inom EU kommer att förbättra förutsättningarna att uppnå miljö kvalitetsmålet och vissa av delmålen, särskilt då det gäller avsiktligt framställda kemiska ämnen. Problematiken med farliga ämnen i varor är dock svårlost. Den diffusa spridningen av farliga ämnen från varor och byggnader bedöms bli mycket svår att åtgärda.

Essunga kommun

Undersökningar som gjorts i Nossan visar på förekomst av PCB och förhöjda halter av kadmium och zink i vattnet. 1997 gjordes en analys av metaller i vattenmossa. De sex ställen i Nossan där undersökningar gjordes visar på mycket låga till låga halter av metaller. 1990 undersöktes sedimentet i Jämnesjön och höga halter av kadmium och bly konstaterades.

Hantering av större mängder av kemiska ämnen förekommer vid ett flertal ställen, exempelvis: Vägtransporter av farligt gods på E20 kan vid olycka orsaka stora föroreningar i mark och vatten, hantering av bekämpningsmedel inom jordbruket och kemikalier inom industrin och försäljning och hantering av kemikalier till enskilda kan sprida kemikalier i samhället.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Bedriva tillsyn av industrier, jordbruk och att försäljning av kemikalier följer reglerna.
- Bedriva kampanjer för att ta hand om hushållens farliga avfall.
- Ställa miljökrav i samband med inköp av varor.
- Bedriva kontroll av förorenade områden t.ex. deponier med syfte att förhindra utläckage av giftiga ämnen.
- Upprätta en Risk och olycksanalys för Essunga kommun.

Skyddande ozonskikt

Nationellt miljökvalitetsmål

- Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Det finns ett nationellt delmål som syftar till att utsläpp av ozonnedbrytande ämnen ska upphöra.

Når Sverige delmålen?

Den negativa påverkan på ozonskiktet av ozonnedbrytande ämnen har minskat. Halterna av dessa ämnen i atmosfären har börjat avta, främst till följd av åtgärder i Sverige och i andra länder. För att säkerställa den internationella utvecklingen av ozonnedbrytande ämnen måste fler åtgärder vidtas.

Essunga kommun

De ozonnedbrytande ämnena kommer främst från s.k. freoner i kylanläggningar och isolering. Vid kommunens avfallsstation, Krusegårdstippen, kan allmänheten lämna in uttjänta kyl- och frysskåp. Kommunen vidarebefordrar sedan skåpen till Stena Bilfragmentering AB för destruktions. Vidare finns det 13 anmälningspliktiga anläggningar i kommunen som har en sammanlagd köldmediemängd på ca 700 kg. Alla värmepumpar som installeras i kommunen måste anmälas till Miljönämnden. Varje värmepump innehåller ca 1,5 kg köldmedia.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Fortsätta följa de regler som finns inom området.

Säker strålmiljö

Nationellt miljö kvalitetsmål

- Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Det finns nationella delmål som går ut på att ha låga utsläpp av radioaktiva ämnen, färre fall av hudcancer orsakad av solen och minskade risker med elektromagnetiska fält.

Når Sverige delmålen?

Det behövs en bättre helhetsbild över kända och idag okända strålkällor och deras påverkan på människor och djur om miljö kvalitetsmålet ska nås. Detta kan fås genom miljöövervakning och forskning om strålningens hälsoeffekter. Det är mycket viktigt att det förebyggande arbetet utanför landets gränser fortsätter. En stor utmaning är att bygga slutförvar för använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall.

Strålskyddet har hittills nästan bara omfattat människan, men det pågår ett internationellt arbete om att utvidga strålskyddet till att även omfatta djur och växter. För att Sverige ska kunna leva upp till sådana rekommendationer är det viktigt att det finns ett nationellt övervakningsprogram för radioaktiva ämnen och kompetens inom radioekologi och strålningsbiologi.

För att antalet hudcancerfall ska minska till följd av UV-strålning är det viktigt att det tidigt sätts in långsiktiga åtgärder.

Essunga kommun

Kommunen består till största delen av mark med låga strålningsrisker för radon. Mindre områden med högre risker kan dock förekomma.

Kommunen medverkar i den nationella bevakningen av bakgrundsstrålning. Detta sker vid tre referenspunkter i kommunen. Syftet med detta är att ha referensvärden vid en eventuell strålningsolycka.

Elektromagnetisk strålning förekommer runt de flesta elektriska installationer. UV-strålning förekommer både naturligt och på konstgjord väg i solarier.

Brandvarnare är vanligtvis en strålningskälla och kommer troligtvis i framtiden att ingå i återvinningen av elkrot.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- För åtgärder mot radon se God bebyggd miljö.
- Följa debatten kring elektromagnetisk strålning.

Ingen övergödning

Nationellt miljökvalitetsmål

- Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av vatten och mark.

De nationella delmålen syftar till att ta fram åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten samt att minska utsläppen av fosforföreningar, kväveföreningar, ammoniak och kväveoxider.

Når Sverige delmålen?

Det kommer att vara svårt att uppnå miljömålet till år 2020, särskilt i södra Sverige där de negativa effekterna på miljön är som störst. Orsakerna är att det tar lång tid för naturen att återhämta sig, samt att de öppna kustområdena i Östersjön påverkas mycket av övergödningen i havet. Utsläppen av kväveoxider och ammoniak till luften minskar i hela Europa. Det gör däremot inte utsläppen av närsalter till vatten där det behövs kraftiga åtgärder såväl internationellt som nationellt.

Genom vattendirektivet som infördes år 2000 kommer det bl.a. att arbetas mer med avrinningsområden. Det kommer att tas fram ett åtgärdsprogram för varje område där vattenkvaliteten måste förbättras. Jordbruket bör också undersöka sin påverkan på övergödningen.

Essunga kommun

Det är främst kväve- och fosforföreningar som bidrar till övergödningen. Kväve och fosfor kommer främst från trafikutsläpp, förbränning, jordbruk, enskilda avlopp, reningsverk och dagvattenutsläpp.

Genom Lidan-Nossans vattenvårdsförbund har prover tagits på Nossan under en lång tid. Dessa undersökningar visar att kväve- och fosforhalterna är generellt höga i Nossan. Den senaste trenden är dock en minskning av kvävehalten och oförändrat för fosforhalt.

Fåglabäcken som ligger inom Essunga kommun är ett så kallat JRK-område (typområde för jordbruksmark). I detta område genomförs noggranna studier av växtnäringsläckage.

Även marken kan övergödvas, detta syns främst genom ökad förekomst av t.ex. maskros och hundkex. En undersökning av floran i ängs- och hagmarker 1998 visade inte på någon ökning av kvävegynnade växter.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Verka för att minska kväve- och fosforutsläppen till Nossan.
- Minimera bräddningar från avloppsledningar. Fortsätta med ledningssaneringen.
- Utredda möjligheten att anlägga en utjämningsdamm vid Nossebro reningsverk.
- Minska påverkan från enskilda avlopp.
- Ta fram en policy för omhändertagande av dagvatten.

Levande sjöar och vattendrag

Nationellt miljökvalitetsmål

- Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

De nationella delmålen går ut på att ta fram åtgärdsprogram inom följande områden; natur- och kulturmiljöer, restaurering av vattendrag, hotade arter och fiskstammar enligt EG:s ramdirektiv för vatten. De syftar också till utsättning av hotade arter och upprättande av vattenförsörjningsplaner.

Når Sverige delmålen?

Den fysiska miljöns betydelse för att bevara den biologiska mångfalden är mycket viktig och kunskapen om detta har ökat under de senaste åren. Vattendragen utgör en resurs för både biologisk mångfald, fiske, friluftsliv, kulturmiljö och vattenkraft. Dessa intressen måste beaktas när vattendrag restaureras. De juridiska och praktiska förutsättningarna för restaurering är komplicerade och det kan därför kosta mer och ta längre tid än beräknat att genomföra åtgärderna. I åtgärdsprogrammen för skydd och restaurering ska dessa frågor belysas. Först när detta är gjort kan möjligheterna att uppnå miljökvalitetsmålet bedömas.

Essunga kommun

Jämnesjön och Nossan är klassade som ekologiskt känsliga områden och hyser många arter, vissa av dessa är rödlistade, t.ex. kungsfiskare, grönling och asp. Utmed Nossan förekommer hagmarker, lövskogar och kärrängar som är av stort värde för djurlivet och landskapsbilden.

Störst påverkan på Nossans vattenkvalitet och biologiska mångfald har utsläpp från t.ex. reningsverk, jord- och skogsmark och enskilda avlopp. Det finns en relativt stor artrikedom i Nossan, vid en undersökning 1996 hittades 58 st. olika arter. t.ex. bäckslända, fjädermygglarver och dagsländelarver.

I kommunen finns fyra kraftverk för elproduktion i drift, dessa finns i Krokstorp, Bredöl, Baljefors och Främmestad. Kvarnar i drift finns i Krokstorp och Bredöl. Kvarnar som tidigare varit i drift finns vid Baltorp, Nossebro och Baljefors. Kvarnen i Nossebro har under de senaste åren rustats upp av Nossebro Hembygdsförening.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Genom undersökningar följa rödlistade arter i vattensystemen. (Idag genom Lidan-Nossans vattenvårdsförbund)
- Inventera värdefulla kulturmiljöer längs vattendragen (bl.a. kvarn- och dammiljöer).

Grundvatten av god kvalitet

Nationellt miljökvalitetsmål

- Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

I de nationella målen ingår skydd av geologiska formationer, inga negativa förändringar i grundvattennivån, ökade kvalitetskrav för grundvatten och åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten.

Når Sverige delmålen?

Grundvatten som används, eller kommer att användas för dricksvattenförsörjningen tas ur stora grundvattenmagasin som finns i åsar och även i sedimentär berggrund. Dessa vattenmagasin måste skyddas mot exploatering. Det viktigaste verktyget för att klara dricksvattenförsörjningen är att inrätta skyddsområden för de grundvattenförekomster där uttag av dricksvatten görs eller planeras.

EG:s ramdirektiv för vatten ger grundvattnet en starkare ställning. Skyddet är dock inte starkare än det som ges enligt miljöbalken.

Åtgärder för att förbättra grundvattnets kvalitet, eller förhindra att den försämras, ger ibland effekter först efter flera decennier. En förutsättning för att grundvattnet ska bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag är att delmålen uppnås som rör övergödning, försurning och en giftfri miljö.

Essunga kommun

Allt dricksvatten som produceras härrör från grundvatten. Den kommunala vattenbehandlingen består av avjärning, avhårdning, en mindre pH-justering och desinfektion. Efter att vattnet har använts avleds det till avloppsreningsverket nedströms Nossebro.

Försurning och urlakning av ämnen från avfallsupplag och förorenade områden är exempel på företeelser som kan påverka grundvattnet inom kommunen. Användningen av kemikalier, trafik och olyckor kan i viss mån också påverka grundvattenkvaliteten.

Vad behöver vi göra i Essunga kommun?

- Upprätta en grundvattenöversikt som innefattar inventering av vattenbehov, tillgång och brister i vattenförsörjningen. Upprätta risk och säkerhetsanalys av grundvattentillgången.
- Fastställa skyddsområden för vattentäkter där sådana saknas.

Myllrande våtmarker

Nationellt miljökvalitetsmål

- Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

De nationella miljömålen går ut på att ta fram en strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar, att ha ett långsiktigt skydd för våtmarker, att inte anlägga några skogsbilvägar över värdefulla våtmarker, att anlägga och återställa våtmarker och att ta fram åtgärdsprogram för hotade arter.

När Sverige delmålen?

Trots att det har skett en positiv utveckling är det osäkert om miljökvalitetsmålet kommer att nås. Arbetet med våtmarker bedrivs både nationellt i samband med Natura 2000-nätverket och internationellt i samband med t.ex. EU:s miljöersättning (Ramsarkonventionen). Sedan miljöbalken infördes 1999 har det varit möjligt att skydda värdefulla kulturpräglade landskap som kulturreservat. Flera av landets kulturreservat innehåller våtmarker med höga kulturvärden.

Essunga kommun

Inom kommunen finns det 18 naturliga våtmarker. Kommunens mest värdefulla våtmarkscomplex Store mosse, delas med Vårgårda kommun. Den del som ligger i Essunga kommun kallas Fåglumsmossen. Mossen utgör ett stort och mångformigt myrkomplex med stor biologisk mångfald. Under de senare åren har det anlagts ett mindre antal våtmarker inom kommunen.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- I samband med planering ta hänsyn till skyddsvärda våtmarker och sumpskogar.

Levande skogar

Nationellt miljökvalitetsmål

- Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

De nationella delmålen syftar till ett långsiktigt skydd av skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden och upprättande av åtgärdsprogram för hotade arter.

Når Sverige delmålen?

Miljökvalitetsmålet kommer troligtvis inte att uppnås. För den biologiska mångfalden beror detta till största delen på att många av de skogliga processerna helt enkelt tar för lång tid. Förbättringar av den biologiska mångfalden blir troligtvis inte synliga förrän efter 2020, även om flera grundförutsättningar för biologisk mångfald (död ved, grova träd, lövinslag och gammelskog) kommer att förbättras avsevärt.

Luffföroreningar och lokalt höga uttag av biomassa utgör ett hot mot den biologiska mångfalden i skogen. Det är idag osäkert om luffföroreningarna kommer att minska tillräckligt till år 2020. Uttag av biomassa kräver kompensationsåtgärder som t.ex. askåterföring för att produktionen ska kunna upprätthållas.

Skogsvårdsstyrelsen har ett stort myndighetsansvar över hur skogsbruket sköts i landet.

Essunga kommun

Skogsarealen i Essunga kommun utgör 28,5 % vilket motsvarar 6721 ha. I den västra delen av kommunen dominerar barrskog medan det i övriga delar finns betydande inslag av löv. Enligt inventeringar gjorda av Skogsvårdsstyrelsen består skogen av 49 % tall, 40 % gran och 11 % löv. Det finns ekologiskt känsliga områden inom kommunen, de är bland annat lokaler för hotade växt- och djurarter, värdefulla ängs- och hagmarker och ädellövsskogar.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- Uppgifter om områden med höga naturvärden, nyckelbiotoper och sumpskogar samt tätortsnära skogar tas in i översiktsplanen som värdefulla ekologiskt känsliga områden.
- Upprätta ett informationsutbyte med Skogsvårdsstyrelsen om skogen i kommunen.

Ett rikt odlingslandskap

Nationellt miljökvalitetsmål

- Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

De nationella delmålen går ut på skötsel av ängs- och betesmarker, bevarande och nyskapande av småbiotoper i odlingslandskapet, skötsel av kulturbärande landskapselement, genetiska resurser hos husdjur och kulturväxter, ökad ekologisk produktion och åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper samt för lantbrukets ekonomibyggnader.

Når Sverige delmålen?

Det är osäkert om målen som innefattar bevarandet av ängs- och betesmarker kommer att nås. De åtgärder som gjorts för åkermarkens tillstånd och långsiktiga produktionsförmåga bedöms vara tillräckliga. Detta miljökvalitetsmål är starkt beroende av vad som sker inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP (the Common Agricultural Policy). Framtida förändringar inom denna kan därför påverka möjligheterna att nå målet.

Essunga kommun

Stora delar av landskapet vid Nossan är uppodlad slättbygd med mossmarker och inslag av flygsandfält. 1989 gjordes en ängs- och hagmarksinventering och den visar på 46 naturliga ängs- och hagmarksområden. Naturliga ängs- och hagmarker är mycket värdefulla med avseende på den biologiska mångfalden. Många gamla naturliga betesmarker är idag igenväxta. 1992 togs ett bevarandeprogram fram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i gamla Skaraborg. Fem områden inom Essunga kommun pekades ut som särskilt bevarandevärda från natur- och kulturmiljösynpunkt.

Ekologisk odling bedrivs utan insatser av kemiska bekämpningsmedel. Andelen åkermark med miljöstöd för ekologisk odling i Essunga kommun var 2003 10 % eller 1160 ha. Detta kan jämföras med länsgenomsnittet som 2003 låg på c:a 17 %.

Vad kan vi göra i Essunga kommun?

- I samband med planering ta hänsyn till natur- och kulturmiljövärdena i odlingslandskapet.
- Verka för att lokalt producerade produkter kan efterfrågas vid kommunens storkök.

God bebyggd miljö

Nationellt miljö kvalitetsmål

- Städer tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Det finns ett antal delmål som hör till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. De behandlar planering för samhällsstruktur som främjar miljöanpassade och resurssnåla transporter, kulturhistoriska värden, grön- och vattenområden i tätorter samt effektivare energianvändning och nyttjande av förnyelsebar energi. Vidare tar de upp skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, minskat buller, minskat uttag av naturgrus, minskning av avfallsmängder, miljöriktiga deponier, bättre energianvändning i byggnader och mindre radon, fukt och mögel inomhus.

Når Sverige delmålen?

God bebyggd miljö är ett komplext mål. Utöver de områden som tas upp i delmålen behöver även andra aspekter tillgodoses. Exempel på detta kan vara trygghet, tillgänglighet och delaktighet som är viktiga frågor för människors upplevelse av en god bebyggd miljö. Det kan bli svårt att nå vissa av delmålen inom den utsatta tiden och därför finns det en stor osäkerhet om miljö kvalitetsmålet kommer att nås inom en generation. Det finns stora luckor i underlagen för uppföljning av miljö kvalitetsmålet. Metoder och statistik behöver utvecklas för att målpuppfyllelsen ska kunna bedömas. Kommuner och länsstyrelser är därför viktiga aktörer.

Essunga kommun

Hälften av kommunens innevånare bor i planlagda områden (tätorter). Buller och luftföroreningar härrör mestadels lokalt från trafik. Kulturhistoriskt intressanta miljöer finner man oftast kring Nossan. Höga Berget är ett exempel på lokalt naturområde med stor betydelse för Nossebro tätort. Radonsituationen i kommunen är relativt god, ett mindre antal objekt kan behöva saneras för att nå gränsvärdena. Hälsoproblem beroende på inomhusmiljön är relativt ovanligt i kommunen. Avfallshanteringen är relativt bra utbyggd. Deponeringen av material har minskat vid avfallsstationen och återvinningen har ökat i samma grad. Lagkrav gör att deponien kommer att stängas senast 2008.

Vad kan vi göra i Essunga kommun ?

- Effektivisera energianvändningen och följa upp energianvändningen i byggnader. Trafik och energianvändning, se även avsnittet "Begränsad klimatpåverkan".
- Inventera kulturvärdena och de estetiska värdena i den byggda miljön.
- Aktualisera avfallsplanen.
- Undersök radonsituationen i alla kommunala fastigheter.